

Politici zpravodajce přehlížejí

Pokud mají mít zjištění zpravodajských služeb v Česku dopad, musejí politici jejich doporučení respektovat. Jak ale popisuje bývalý ředitel civilní rozvědky Karel Randák, to rozhodně nebývá pravidlem. Ačkoli zpravodajci důležité informace v minulosti předali, vysocí ústavní činitelé je nerespektovali.

PRAHA Prezident Miloš Zeman se musí minimálně dočasně obejít bez svého zvláštního poradce Jie Ťien-Minga, který je momentálně vyšetřován v Číně pro porušení zákona. Co přesně udělal, známo není. Podle hlasů ze zpravodajské komunity se ale v nezáviděníhodné situaci prezident ocitnout nemusel. Stačilo údajně více naslouchat zpravodajským službám. S tím je ale v Česku problém dlouhodobě. Politici jejich hlášení často ignorují.

"Sice nevím, co k tomu Bezpečnostní informační služba psala, ale jedno vím určitě. I kdyby na rizika upozornila, Hrad by se na ně vykašlal," řekl LN Karel Randák, bývalý ředitel civilní rozvědky. Nejde přitom o zvláštnost Miloše Zemana. Politici se tak podle Randáka chovají dlouhodobě.

"Vždyť si to vezměte. Premiérovi Mirku Topolánkovi přišlo na Marka Dalíka určitě několik varování. Na Nagyovou přišlo Petru Nečasovi také několik varování. Na rodinného přítele Václava Klause Ranka Peciče přišlo také nějaké varování. Ti lidé na to ale kašlou," uvedl Randák, který v letech 2004 až 2006 vedl Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI).

Slabá síla

České tajné služby mají ze zákona pouze informační povinnost, tedy musejí upozornit na rizika. Jak s nimi ústavní činitelé naloží, je ale věc jiná. Randák připomněl i dopis, který podle svých slov obdržel ÚZSI v minulosti od bývalého prezidenta Klause. V něm napsal, že o informace ÚZSI nestojí.

Do ostrého kontrastu k tomu staví příklad zpravodajského systému ve Spojených státech. "Proč se nyní bývalý šéf CIA Mike Pompeo stal ministrem zahraničí USA? Ať už si o Trumpovi myslím, co chci, tak americký prezident má tak čtyřikrát týdně brífink s ředitelem CIA. A prezident mu naslouchá," dává příklad z minulého týdne.

Relativní slabost českých zpravodajců, které politici přehlížejí, vnímá jako problém také Jiří Růžek, jenž v letech 1999 až 2003 vedl Bezpečnostní informační službu (BIS). Podle něj by stálo za to zavést v Česku pro zpravodajce oprávnění, jaká mají policisté.

"Kdyby měli pravomoci jako orgány činné v trestním řízení, tak mohou zahájit vyšetřování. Například FBI takto vyšetřuje propojení Donalda Trumpa s ruskými zpravodajci. České zpravodajské služby tuto kompetenci po roce 1989 ztratily," řekl LN Růžek. Tajná policie v podobě komunistické státní bezpečnosti (StB) byla do nově budovaného demokratického režimu nepřeklopitelná. Fakt, že zpravodajci nemohou zatýkat a vyslýchat jako policie je podle Růžka problematické. "Nevnímal bych to jako problém, pokud by Česko bylo zavedenou demokracií, jako je Velká Británie, Švýcarsko a Švédsko. Problém je to tam, kde se společnost ocitne v určitém přechodu a problémech, jako byla malá a velká privatizace v Česku," míní bývalý ředitel BIS Růžek.

Je to politická odpovědnost

Pro zvýšení pravomocí tajných služeb nejsou ale všichni bývalí zpravodajci. Změny odmítá František Bublan (za ČSSD), který předsedá senátnímu výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost. V letech 2001 až 2004 vedl civilní rozvědku ÚZSI. "Pokud prezident nějaké negativní informace dostal a nereagoval, a takový vývoj bych docela i připustil, tak je to jeho problém a chyba. Ať si to nyní patřičně užije," ironizoval včera Bublan.

Pokud by se znovu ocitl v roli šéfa tajné služby, který by musel hlásit prezidentovi pochybnosti o jeho poradci, zřejmě by využil možnosti poskytnout tuto zprávu i druhému nejvyššímu ústavnímu činiteli, tedy premiérovi. Snažil by se tím předejít situaci, kdy skončí "nevyslyšena". Pravomoci by nepřidával ani Miroslav Krejčík, ředitel Vojenského zpravodajství z let 2004 až 2007. "Policejní pravomoci jsou nesmysl. To bychom byli zase u státní bezpečnosti. České zpravodajské služby zajišťují informace. Předpokládá se, že lidé, kteří takovou informaci získají, z toho udělají nějaký závěr," řekl LN Krejčík.

"I kdyby BIS na rizika upozornila, Hrad by se na ně vykašlal." Karel Randák

21.3.2018

Zdroj: Lidové noviny